

особистості психолога в правоохоронній системі, що є запорукою самовдосконалення й обов'язковою передумовою професійної самореалізації на конкурентоспроможному рівні відносно вимог сьогодення.

Список бібліографічних посилань:

1. Бойко-Бузиль Ю. Ю., Горбенко С. Л., Куценко І. В. та інші. Методика викладання психології у вищій школі. К.: Атіка, 2012. 272 с.
2. Супрун Д. М. Модернізація змісту професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти: монографія. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 492 с.
3. Супрун Д. М. Теорія та практика професійної підготовки психологів в галузі спеціальної освіти. (дис.... д-ра пед. наук: 13. 00. 03). Київ, 2018. 657 с.
4. Супрун Д. М. Management – a component of psychologists` professional training (менеджмент – складова професійної підготовки психологів): навчально-методичний посібник для студентів, слухачів магістратури та практикуючих психологів / Д. М. Супрун. Київ: Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2018. 321 с.
5. Супрун М. О. Основи професійного самовиховання майбутнього співробітника МВС України. Навч.Посібник М. О. Супрун. К.: КІВС, 1998

УДК 159. 9:316. 356. 2

Ольга Ярославівна ФІНІВ,

доцент кафедри психології управління Львівського державного університету внутрішніх справ, кандидат психологічних наук

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ПОДРУЖНІХ КОНФЛІКТІВ У СУЧАСНИХ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ: ЕМПІРИЧНИЙ ВИМІР ПРОБЛЕМИ

Конфліктологічний ракурс фахової діяльності працівників органів внутрішніх справ потребує різновекторного науково-психологічного дослідження. Роль і значення конфліктів, зокрема сімейних, подружніх, побутових, у напруженій і відповідальній професійній діяльності поліцейського складно недооцінити, адже вони відіграють важливе значення для психоемоційної гармонії та загального психофізичного здоров'я людини, яка стоїть на варті закону, досить часто ризикуючи власним життям (1).

Упродовж 2018-2019 рр. нами було здійснено теоретико-емпіричне дослідження впливу подружніх конфліктів на перебіг та успішність фахової діяльності сучасних поліцейських. Пакет психодіагностичного інструментарію склали «Методика діагностики схильності особистості до конфліктної поведінки» (К. Томас), методика «Особиста агресивність та конфліктність» (В. П.Льїн, П.А. Ковальов) і авторська анкета. Репрезентативна гомогенна вибірка (n=128) складалася з поліцейських різного віку і стажу роботи однієї із західноукраїнських областей.

Для детальнішого емпіричного вивчення особистих характеристик респондентів, а також характеристик подружніх конфліктів була розроблена анкета, яка складалася із чотирнадцяти запитань. Анкета включала два блоки: 1) загальні характеристики про респондентів (стаж, стать, вік); 2) опис тривалості, причин, типів, частота та способів вирішення конфліктів, які

виникають у працівників органів внутрішніх справ. Репрезентуємо основний статистичний матеріал, отриманий за результатами проведення анкети. Зазначимо, що отримані емпіричні показники загалом узгоджуються і системно корелюють з параметричними критеріями, здобутими завдяки згаданим вище методикам.

Основний статистично-інтерпретаційний наголос зробимо на результати проведення авторської анкети. Отож унаслідок здійсненого анкетування було встановлено, що більш, ніж у 89% співробітників органів внутрішніх справ виникають конфліктні ситуації у сім'ї, і лише у 6,9% різнотипних конфліктних ситуацій не виникає взагалі. У 3,8% досліджуваних конфліктні ситуації у сім'ї виникають кожен день, 52,4% – один раз у тиждень, 35,6% – один раз у місяць, 11% – один раз у півроку. Констатовано, що подружні конфлікти у співробітників поліції виникають насамперед з таких причин: побутові – 52%, матеріальні – 47%, вимушені затримки на службі через специфіку поліцейської роботи – 45,2%. Зазначимо, що вдалося встановити такі особливості конфліктної взаємодії: у 83% досліджуваних виникають подружні конфлікти, 15,2% – конфлікти з дітьми, 7,8% – виникає віковий конфлікт. Зауважимо, що у 57,6% опитуваних одні і тіж причини призводять до виникнення подружніх конфліктів, у 43,4% до виникнення подружніх конфліктів зумовлюють різноманітні інші причини. Нами також встановлено, що зазвичай загальна тривалість подружнього конфлікту триває від 0,5 годин до 2-3 днів. Слід відзначити, що негативний вплив частих і тривалих подружніх конфліктів впливає на професійну діяльність 57,9% досліджуваних поліцейських, які відзначають їхній амортизаційний, дискомфортний і деструктивний вплив.

Нами встановлено, що 57,5% співробітників поліції вирішують подружні конфлікти насамперед шляхом компромісу, 17,2% – конфлікт вирішується на користь одного із конфліктуючих, у 22,5% – конфлікт виявляється вкрай тривалим і затяжним, а також таким, що важко спрогнозувати тривалість і те, чим він завершиться, у 3,6% досліджуваних – подружній конфлікт не вирішується взагалі, перебуває у перманентному стані, характеризується гострими фазами вербальної агресивності та вносить істотні деструкції як у повсякденну побутову життєдіяльність, так і у виконання професійних обов'язків та завдань. Варто зазначити, що 42,7% респондентів не задоволені вирішенням конфліктів у сім'ї та відзначають необхідність психологічної допомоги щодо нейтралізації конфліктогенних проблем.

Для встановлення детальнішої інформації нами було здійснено аналіз залежності впливу на конфліктність стажу роботи в органах внутрішніх справ. В анкетуванні брало участь 39% поліцейських зі стажем до 3 років тобто молоді співробітники, 56% працівників зі стажем від 3 до 10 років та 5% працівників, стаж роботи яких в органах внутрішніх справ перевищує більше 10 років. Загалом встановлено, що на частоту і продуктивність виникнення подружніх конфліктів у співробітників поліції істотний вплив має стаж роботи. Молоді співробітники відзначають, що найчастіше конфліктні ситуації у них виникають один раз у місяць (52%), співробітники зі стажем роботи від 3 до 10 років (41,2%), а працівники зі стажем понад 10 років (65,7%) відмітили, що конфлікти у їхніх сім'ях здебільшого виникають один раз у тиждень. У молодих поліцейських основною причиною подружніх конфліктів є насамперед побутові проблеми, тоді як на відміну від них співробітники, які пропрацювали більше 10

років відзначають одну з головних причин виникнення конфліктів часті затримки на роботі. Також зазначимо, що конфлікти між співробітниками та їхніми дітьми, а також міжвікові конфлікти зустрічаються значно рідше.

Узагальнюючи, зазначимо, що існування подружніх конфліктів у сім'ях працівників поліції є доволі актуальною проблемою для них, про що свідчать відповіді майже всіх респондентів, які відзначають особливу роль негативного впливу подружнього конфлікту на професійну діяльність та незадоволеність його вирішенням. Звичайно, зростає роль фахової психологічної допомоги у вирішенні міжособистісних і сімейних конфліктів, спрямована насамперед на гармонізацію взаємин у сім'ях поліцейських.

Список бібліографічних посилань:

1. Ващенко И. В. Общая конфликтология: учеб. пособие для студ. вузов ред.: И. В. Ващенко, С. П. Гиренко. 2-е изд., доп. Х.: Оригинал, 2001. 383 с.

Андрій Вікторович ФІСЕНКО,

викладач фізичного виховання Державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти»

Сергій Вікторович ЧЕРЕДНІЧЕНКО,

доцент кафедри теорії та методики фізичної культури Сумського державного педагогічного університету ім. А. С. Макаренка

Олексій Павлович МІСЕВРА,

викладач фізичного виховання Державного професійно-технічного навчального закладу «Сумський центр професійно-технічної освіти»

ЧИ СУМІСНІ СПОРТ І ВЕГЕТАРІАНСТВО?

Вегетаріанство, вегетарійство, вегетаріанство – спосіб харчування, при якому людина не вживає м'ясо, птицю, рибу, морепродукти, а також (іноді) яйця, молоко (5).

Вегетарійці обґрунтовують свій вибір різними причинами: етичними, релігійними, екологічними, економічними, естетичними, а також наміром покращити стан здоров'я. Існує кілька видів вегетаріанства: лакто-вегетаріанство – вживаються молочні продукти; лакто-ово-вегетаріанство – вживаються яйця і молочні продукти; ово-вегетаріанство – вживаються яйця; веганство – не вживаються ніякі продукти тваринного походження, частіше такі вегетаріанці є сирोїдами; пескетаріанство – відмова тільки від червоного м'яса, дозволяється вживання риби і морських продуктів; поллотаріанство – відмова від червоного м'яса тварин, вживання риби і білого м'яса птиці; флекситаріанізм – помірне або епізодичне вживання м'яса, птиці, риби, морських продуктів, найбільш лояльні вегетаріанці (6).

Американська Асоціація дієтологів (найбільша в США асоціація експертів харчування, до якої входять понад 72 000 зареєстрованих дієтологів, а також лікарів, науковців, дослідників, фармацевтів та інших професіоналів сфери здоров'я), проаналізувавши близько 200 рецензованих наукових робіт у своєму метааналізі та у дослідженні спільно з канадською організацією «Дієтологи Канади» (професійна асоціація, яка офіційно представляє позицію дієтологів Канади щодо порад з харчування та здоров'я і налічує близько 6 000 професійних